

ЗВО «Університет Короля Данила»
Бібліотека ЗВО «Університет Короля Данила»

***Михайло Єгорович Ващенко-Захарченко
(1825 – 1912) ; видатний український
математик; педагог***

(до 200-річчя від дня народження)

Віртуальна довідка

**Івано-Франківськ
2025**

Михайло Єгорович Ващенко-Захарченко (1825 – 1912) ; видатний український математик; педагог (до 200-річчя від дня народження): Віртуальна довідка . Івано - Франківськ: ЗВО « Університет Короля Данила» , бібліотека, 2025 . 9 с.

Ващенко-Захарченко Михайло Єгорович (1825-1918) – математик, педагог, історик математики. Приват-доцент (1864 р.), екстраординарний професор (1867 р.), ординарний професор (1868 р.), заслужений ординарний професор Університету Святого Володимира (1888 р.). У 1870-1883 рр. був членом університетської бібліотечної комісії. Декан фізико-математичного факультету (1902-1903 рр.), Київського університету дійсний статський радник (1873 р.).

Науковий спадок Михайла Ващенка-Захарченка (1825–1912) включає роботи з геометрії, математичного аналізу та педагогіки. Його дослідження зосереджені на вивченні геометричних властивостей, розв'язанні задач з аналізу та розробці методичних підходів до викладання математики в середній та вищій школі. Наукові праці та педагогічна діяльність Михайла Ващенка-Захарченка мали великий вплив на розвиток математичної культури . Його докторська дисертація «Ріманова теорія функцій складеної змінної» (1866) стала однією із перших праць з цього питання в країні. І в наші дні викликають інтерес його «Історія математики» (1883), присвячена стародавнім і середнім вікам, та написаний ним у 1880 році переклад Евклідових «Начал» з пояснювальним вступом і примітками. А ще Михайло Єгорович надрукував чимало підручників з математики (елементарна геометрія в об'ємі гімназійного курсу, короткий курс теорії визначників, аналітична геометрія та алгебраїчний аналіз). І нині відіграє важливу роль у науці одна з перших праць з операційного числення

«Символ числення і прикладання його до інтегрування лінійних диференціальних рівнянь», яка належить Михайла Ващенко-Захарченка.

Геометрія та математичний аналіз

- **Геометрія:** Ващенко-Захарченко зробив значний внесок у розвиток геометрії, зокрема в галузі проективної та аналітичної геометрії. Він досліджував властивості геометричних фігур і розробив нові методи їх аналізу.
- **Математичний аналіз:** Його роботи в галузі математичного аналізу стосувалися теорії диференціальних рівнянь, розв'язання задач на обчислення площ та об'ємів. Він також займався розвитком методів, що застосовуються для розв'язання складних задач.

Педагогіка

- **Методика викладання математики:** Ващенко-Захарченко розробив низку методичних підходів для викладання математики в середній та вищій школі. Він наголошував на важливості системного підходу до вивчення матеріалу та розвитку логічного мислення у учнів.
- **Підручники та посібники:** Він є автором багатьох підручників і посібників з математики, які використовувалися в навчальних закладах Російської імперії. Ці праці відображали його педагогічні принципи та методичні розробки.

Внесок у науку та освіту

- **Розвиток математичної науки:** Ващенко-Захарченко став одним із провідних математиків свого часу, його праці сприяли розвитку математичної думки в Україні та за її межами.
- **Підготовка кадрів:** Він підготував багато видатних математиків, які зробили значний внесок у розвиток науки та освіти.

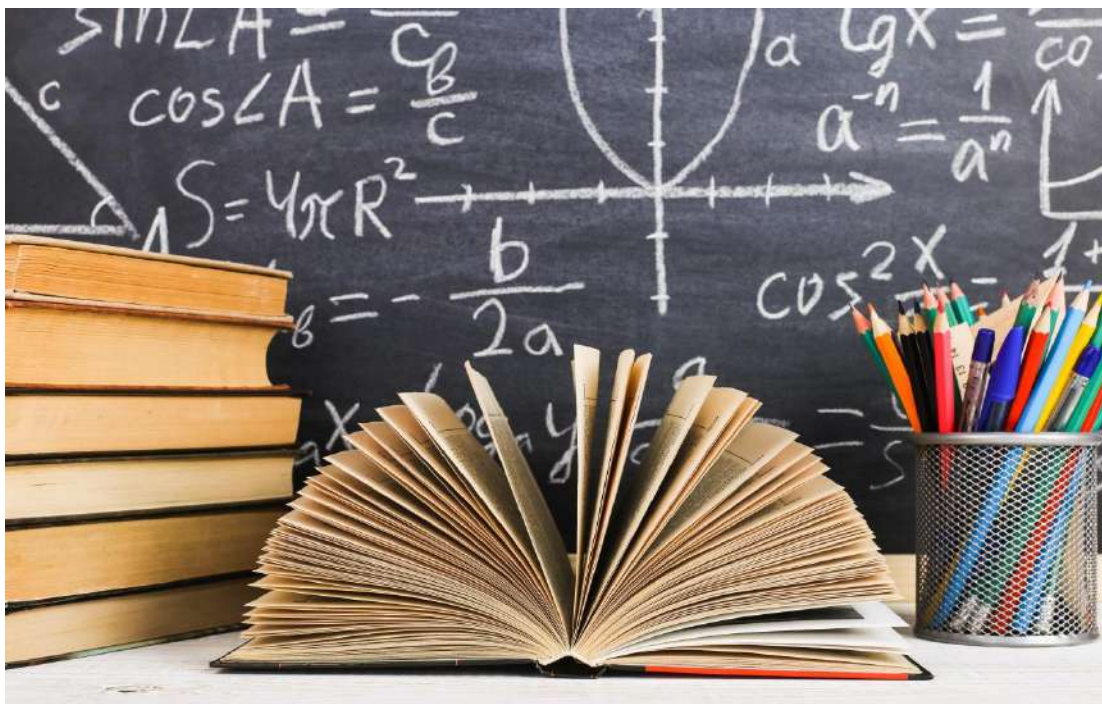
Науковий і педагогічний спадок Михайла Ващенка-Захарченка є значним внеском у розвиток математичної освіти та науки в Україні. Його праці заклали основи для подальших досліджень та сприяли становленню потужної математичної школи. Дослідження його біографії та праць триває, зокрема його діяльність висвітлюється в науково-популярних роботах та музейних експозиціях.

Ващенко-Захарченко Михайло Єгорович

(1825 - 1912)

засновник сучасної галузі математичної науки –
операційного числення,
доктор математичних наук, професор

Не в знанні великої кількості теорем, не в швидкому розв'язанні геометричних задач, а в розумінні строго логічної послідовності найнеобхідніших теорем полягає вся вага педагогічного значення геометрії в загальній освіті юнацтва.

М. Ващенко-Захарченко

Народився вчений 12 листопада 1825 року в селі Маліївка Золотоніського повіту колишньої Полтавської губернії в сім'ї нащадка запорізького козака. Середню освіту здобув у Золотоніському повітовому училищі, потім у Київській другій гімназії. Два роки провчився на математичному відділі філософського факультету Київського університету, потім – у Франції в Коледжі де Франс. У 1862 захищає магістерську дисертацію, в якій уперше систематично описує операційне числення і застосовує його до розв'язання диференціальних рівнянь. У 1866 році захищає докторську дисертацію на тему: «Ріманова теорія функцій комплексної змінної» викликала велику цікавість у

науковому математичному світі того часу. Це була одна із найранніших російських монографій з теорії аналітичних функцій.

У 1867 році призначений професором кафедри чистої математики Київського університету. Працюючи в Київському університеті, М.Є. Ващенко-Захарченко читав різні математичні курси, в тому числі вищу алгебру, аналітичну геометрію двох та трьох вимірів, теорію визначників, теорію чисел, теорію ймовірностей, варіаційне числення й теорію аналітичних функцій. Він із року в рік удосконалював ці курси, видаючи відповідні друковані рекомендації, написав 12 навчальних посібників, за якими навчалися декілька поколінь студентів. Особливо цінними підручниками, які витримали декілька перевидань, були підручники з алгебраїчного аналізу, аналітичної геометрії двох та трьох вимірів, варіаційного числення, проективної геометрії та ін. Загалом з-під пера вченого вийшло длизько 6,5 тисяч друкованих сторінок. Із методичного погляду деякі порушені в його підручниках питання до цього часу не втратили своєї ваги. Михайло Єгорович проявив себе також як талановитий педагог. Його наукова школа стала міцною основою тогочасної математичної науки. Серед учнів М.Є. Ващенка-Захарченка були такі відомі вчені, як Б. Букреєв, В. Вельмін, В. Єрмаков.

Михайло Ващенко-Захарченко захоплювався також історією математики. У 1883 році виходить друком його історичний нарис розвитку геометрії, який називався «Історія математики». Це праця обсягом майже 700 сторінок, в якій автор «об'єднав» роботи 74 учених давнього світу та 42 математиків середньовіччя. У 55 років Михайло Єгорович почав вивчати грецьку мову, він прагнув прочитати Евкліда в оригіналі, вивчати праці європейських математиків. Результатом цього стало видання у М. Ващенком-Захарченком у 1880 році перекладу «Елементів» Евкліда з пояснювальним вступом і вагомими тлумаченнями. Нова книга повністю виправила недоліки попередніх перекладів, її було редаговано з погляду останніх відкриттів, зроблених у XIX столітті щодо природи принципів елементарної геометрії. Цей переклад став дуже корисним тогочасному студентству, а також цікавим з погляду науки.

Остання брошура вийшла, коли вченому було 83 роки. А ще через п'ять років, 27 серпня 1912 року, Михайла Єгоровича не стало, похований на Байковому кладовищі.

Вся наукова й педагогічна діяльність М. Ващенко-Захарченка була пов'язана з Київським Університетом, де він працював протягом 40 років. Михайло Єгорович був першим в Київському університеті істориком математики. Сучасники називали його справжнім реформатором галузі методики викладання математики. А його підручники вирізнялись оригінальністю та новизною матеріалу, живою та доступною мовою викладу. Своїми працями та педагогічною діяльністю М. Є. Ващенко-Захарченко зробив вагомий внесок у розвитку математичної науки в Україні.

